

PORADNIK DLA RODZICÓW I TERAPEUTÓW

TOMASZ BOBROWSKI

Jak pomóc dziecku niepełnosprawnemu intelektualnie

TOMASZ BOBROWSKI

**Jak pomóc dziecku
niepełnosprawnemu intelektualnie**

Poradnik dla rodziców i terapeutów

© Copyright by Tomasz Bobrowski
Grafika na okładce: shutterstock
Projekt okładki: e-bookowo

ISBN 978-83-7859-366-9

Wydawca: Self-publishing

Wszelkie prawa zastrzeżone.
Kopiowanie, rozpowszechnianie części lub całości
bez zgody wydawcy zabronione
Wydanie I 2014

Wstęp

Dziecko to największy w życiu dar. Nic ani nikt, nie czyni rodzica bardziej wartościowym, aniżeli radosna twarz berbecia, który wesoło wymachując pulchnymi nóżkami odwzajemnia uśmiech. Pociecha grucha, gaworzy, ślini się, dokonuje ogromnego trudu, aby nawiązać bezpośredni kontakt. Po latach, gdy widzimy przy stole wyrośniętego młodzieńca, czy piękną, młodą kobietę, aż trudno uwierzyć, że jeszcze nie tak dawno to małe „stworzonko”, to była Kasia lub Krzys. W człowieku zachodzi taka mnogość i różnorodność zmian, iż nie jesteśmy w stanie większości dostrzec, gdyż tak szybko się dokonują. Największą tajemnicą jest mózg. To w nim miliony neuronów i neuroprzekazników nieustannie wykonują morderczą pracę, aby następował progres, aby wszystkie podstawowe funkcje życiowe organizmu były podtrzymane, a także aby następowało przyswajanie nowych doświadczeń życiowych, pojęć, funkcji, umiejętności. Nie bez znaczenia jest fakt, że to praca ludzkiego mózgu zużywa ok. 80% energii, potrzebnej do pracy całego ludzkiego organizmu.

Sam, jako ojciec, wiele razy zadawałem sobie pytania: „czy moje dziecko rozwija się normalnie?”, „czy zachowania, reakcje dziecka są prawidłowe?”. Ze studiów, kursów, setek odbytych szkoleń wiem, iż każde dziecko rozwija się we własnym, niepowtarzalnym rytmie. Stwierdzenia „fa-

chowców”, którzy mówią „dziecko powinno siedzieć w 6 miesiącu życia, stać w 12, a mówić w 18 zdaniem” to zapewne teoretycy wychowania.

Każde dziecko jest inne, posiada odmienne wyposażenie genetyczne, ma większe lub mniejsze napięcie mięśni, bardziej lub mniej sprawny aparat artykulacyjny, w końcu każda matka miała inną ciążę, inaczej przebiegał poród.

Wydawać by się mogło, iż w dobie XXI wieku, badań prenatalnych, nowoczesnych metod medycyny liczba dzieci niepełnosprawnych powinna się obniżyć. Jest jednak inaczej, mianowicie nowoczesna medycyna, sprzęt, pozwalają na przeżycie wielu dzieciom, które dawniej najprawdopodobniej zmarły by przy porodzie lub niedługo po nim. Jesteśmy w stanie, jako społeczeństwo bardziej rozwinięte, uratować dzieci, które dawniej, nie miałyby szans na przeżycie. Pojawia się pytanie: „Jaka będzie jakość życia tych uratowanych dzieci?”, odpowiedź brzmi: „Jakość życia będzie taka, jaką zapewnimy, jako rodzice, opiekunowie, lekarze, rehabilitanci i nauczyciele.” Zależy również od tego, jakie miejsce zajmą w społeczeństwie.

Jako oligofrenopedagog, od lat pracujący z dziećmi i młodzieżą niepełnosprawną intelektualnie, doszedłem do wniosku, iż istnieje bardzo wiele form terapii stymulujących rozwój dzieci ze specjalnymi potrzebami intelektualnymi. Kolejne spostrzeżenie jest takie, iż rodzice tych dzieci są zostawione często samym sobie, nikt nie zastanawia się, czy ci ludzie nie czują się wypaleni 24-godzinną, ciężką pracą przy swoich dzieciach: zmienianiem pampersów, karmieniem, dźwiganiem, rehabilitowaniem itd. Nikt nie musi być

Jak pomóc dziecku niepełnosprawnemu intelektualnie

wyroczną, aby przewidzieć, iż na dłuższą metę jedna osoba prędzej czy później opadnie z sił fizycznych i psychicznych. Trzecim doświadczeniem jest fakt, iż wiele osób zajmujących się dziećmi i osobami niepełnosprawnymi to samotne kobiety. Niestety mężczyźni nie wytrzymują psychicznie i często uciekają. Zostawiają żony i dzieci, odcinają się od brutalnej rzeczywistości, kreując nowe życie gdzieś indziej.

Chciałbym, aby był to poradnik dla wszystkich, którzy stykają się w codziennym bądź zawodowym życiu, z problemem niepełnosprawności intelektualnej.

Spis treści

Wstęp	3
Rozdział I Kryzys w rodzinie	6
Etapy kryzysu emocjonalnego w rodzinie	6
Diagnoza	
Faza pozornego przystosowania się do zaistniałej sytuacji	8
Faza buntu	8
Faza podejmowania działań	9
Faza depresji	9
Faza akceptacji dziecka	9
Faza pełnej akceptacji i aktywności	10
Rozdział II Niepełnosprawność	13
Modele niepełnosprawności	13
Kilka słów na temat rozwoju dziecka	14
Zaburzenia rozwoju – według M. Bogdanowicz	16
Wczesne wspomaganie rozwoju	23
Rozdział III Kształtowanie się postaw rodzicielskich	26
Negatywne postawy rodzicielskie	28
Pozytywne postawy rodzicielskie	31
Rozdział IV Lateralizacja	32
Modele lateralizacji	32
Rozdział V Pojęcie autyzmu	37
Autyzm według Kanner'a i Aspergera	41
Dziecko autystyczne – charakterystyka	46
Rozdział VI Oligofazja	68
Rozdział VII Praca z dzieckiem z zespołem Downa	73
Charakterystyka dziecka z zespołem Downa	73
Rozdział VIII Opóźniony rozwój mowy ORM	84

Rozdział IX Wybrane metody terapii dziecka z autyzmem	90
Terapie prowadzące do modyfikacji zachowań	90
Terapie rozwijające poznanie własnego ciała oraz umiejętności społeczne	96
Rozdział X Seksualność dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie	133

Tomasz Bobrowski

(ur. 1978 r.), nauczyciel dyplomowany, terapeuta, pedagog, oligofrenopedagog, logopeda.

Od ukończenia studiów w 2003 roku na Wydziale Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Śląskiego pracuje z osobami niepełnosprawnymi intelektualnie w stopniu: lekkim, umiarkowanym oraz znacznym.

Publikacje autora:

- Postrzeganie autorytetu wychowawcy przez starszych podopiecznych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie miast Zagłębia i okolic, [W:], Nauczyciel i Szkoła nr 3-4 GWSP Mysłówice 2005.
- Psychopedagogiczne oraz osobowościowe uwarunkowania środowiska pracy nauczyciela, [w:], Psychospołeczne i pedagogiczne uwarunkowania pracy, red. M. Czapka. Wyd. WSEiA Bytom 2005.
- Formy rewalidacji i rehabilitacji dzieci z mózgowym porażeniem dziecięcym, [W:], Niepełnosprawność i Rehabilitacja nr 3/2006 IRSS Warszawa.
- Technologie informatyczne w rewalidacji młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, [W:], Niepełnosprawność i Rehabilitacja nr 1/2008 IRSS Warszawa.
- Aspekt podmiotowości w wychowaniu oraz nauczaniu osób dorosłych, [w:], Wybrane problemy współczesnej pedagogiki społecznej, red. Z. Matulka, M. Wójcik. Mysłówice 2008.

Prywatnie żonaty, ojciec czteroletniego Szymona.

Zainteresowania: logopedia, psychologia osobowości i kliniczna, literatura współczesna, podróże.